

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі чиста по 6 кр. в бюрі газет Л. Геровица в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:

у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровица ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Думки по виборах.

III.

Ми навели виборчі відзиви часописей: опозиційної народовскої, урядової і москвофільської. На впад Галичанина чей жаден розумний Русин зважати не може і не повинен; всі дійсні Русини тішать ся, що на важній позиції в соймі не буде ворогів народу. Висказ, що аж тепер не можливе ніяке порозумінє Русинів з Поляками, єсть просто фальшивим представляванєм дійсного положення, і в той висказ певно жаден розумний Поляк не повірить.

Народної Часописи через те саме, що она має фірму урядової, багато Русинів не хоче слухати, хоч би она й золоті слова писала, бо такий вже у нас поганий звичай, що перше треба у нас мати патент від якого кружка опозиціоністів народовских або москвофільских, щоби можна до загалу Русинів сказати своє, хоч би зовсім щире і прихильне слово. А таки ніяка урядова газета в Австрії не найшла ся в виду виборів послів так толерантно, як наша руска урядова часопись! Її повиборчий відзив повинен найти послух у всіх, що справі нашої бажають добра, а добру раду приймають від кожного Русина, не зважаючи на те, чи він в урядовій шапці на голо-

ві чи з опозиційним костуром в руці. Але на слова Дьла — если їх можна брати за голос всіх опозиціоністів, в що не віримо — годить ся звернути особлившу увагу, хоч подиктував їх не холодний розум, але повиборче розчарованє. Іменно в них ми бачимо цілу безтолковість: нетолерантність опозиціоністів до всякої думки противника.

„Отсе, каже, плоди нового курсу, політики пониження і бляг“ — так називає Дьло результат виборів. Вже то як би стати за блягою шукати, найшов би єї невміру більше в опозиціоністів, як у політиці Барвіньского. Аслонючись одним-двома повітами, де люди в роді Олесницького попрацювали над організації єю народу, (так бодай всі говорять) наші староеристи стають зовсім сліпі і глухі на се, що в багато інших повітах, де не кандидував Олесницький, де не було таких надужит, як в Жидачівщині, просто з вини байдужности нашої руский кандидат перепав. Ми і ті повиборчі наріканя, котрі походять звичайно з кругів упавших кандидатів, коли не від них самих, мусимо брати cum grano salis, бо своїх людей таки бачили і знаємо з різних інших нагод, і єсьмо певні, що іноді „переборщують“ для ефекту, а багато замовчують. Бодай з різних справоздань про правибори винесли ми таке вражєне,

що наші патріоти великі і малі аж тоді бачуть нелад у своїх селах, коли прийде ся людей з того сеча до чогось ужити. Перше байдуже сему і тому духовному провідникови села, який там війт настає в селі та яка рада громадека; впливу чужого на тих людей они не переважають своїм впливом, але як потім війт голосує на Поляка, — крик і гвалт на всю губу!

Не попрацювали ще у нас люди над материялом, з котрого виходять виборці. Ті самі люди, що нині голосують на старосту, завтра з чистим сумлінням віддадуть голос на Русина, коли того виспі сфери забажають, а позавтра виберуть всякого, кого прикажуть. Дарма річ заслонювати свою неміч одним-двома зорганізованими повітами, коли в інших ще материял сирий, жде оброблення і вихованя. Дарма річ закидувати „баденюкам“ блягу, коли ті баденюки то — чи хвилювий, чи переходовий, чи таки і на довгі часи ще тривкий, природний витвір слабосилого руского народу, на котрий спустити ся годі. Нарід від того, що єго представляє ся дозрілим, ще таким зовсім не стає; над ним передовсім треба попрацювати. Радикали наші в цілях загального безпосередного голосованя представляють наших селян уже дозрілими до того; тої самої думки уже те-

Почуте національне.

Промова — Юрія Брандеса.

—о—

(Конец).

Нарід остає ся ненарушений на своїм місці і поступає, коли може розвинути культуру, і для нас нема иншого способу, щоби здобути собі значєне, як тільки: в и т в о р ю в а т и в а р т о с т и! Мало нас — то правда — але нам нічо не боронить писати лучше, молювати або грати краєше від інших народів, нам нічо не боронить показувати їм дороги культури, котрих самі не найшли.

Поміч правнича то дорога культури і дорогою культури єсть також школи робітничі*). Змаганє, почате вільнодумним товариством студентским для удержаня лучности поміж північним Шлезвигом а королівством, щоби задержати границі даньского язика і даньської культури, єсть для нас, Данців, також першорядною задачею культурною. Народний обовязок накавує нам боронити нашої мови і всіх сил доложити, щоби та мова не стратила ані кусня землі. Німці самі погорджали би нами, коли-б ми в тім вгляді занедбали наш обовязок.

*) Вільнодумне товариство студентске в Копенгазі заложило бюро правничої помочи, в котрім убоге населєне одержує безплатну пораду. Крім того се товариство заложило вечірні школи, де робітничі одержують безплатну науку мов і інших предметів.

Нам треба змагати всіми силами до того, щоби в нашім краю були жерела культури. Ми не можемо їх сотворити — то яєна річ — але можемо усильно працювати над тим, щоби перешкодити їх затамованю. Примір повинен іти з гори. Коли-б найславніший з Данців, Гамлет, був сегодня князем Данії як в драмі Шекспіра, то він напевно євїтив би своїм приміром. Той князь не тільки заняв би ся акторами, — але він жертвував би рік-річно певну суму грошей на закупо різб і образів, щоби помогти нашим артистам, котрі тепер так тяжко борють ся з нуждою. Коли-б річно тільки 50.000 корон на ту ціл призначив — а та сума не зробила би жадної кривди Гамлетови — то тим піддержав би з успіхом даньську штуку. О! Гамлет не допустив би ніколи, щоби єго затемнив своїм блеском пивовар*).

Наша так звана аристокрация, кокетуюча охочо з патріотизмом, купує іменно такі образи і книжки, котрі не єуть творами штуки, і не старає ся о жадне зближенє до тих кругів, що або культуру в краю творять, або єї піддержують. Три або чотири честні промисловці з Копенгаги то потіха наших малярів, а різьбярям остав ся лише той пивовар. Ніхто не числить на аристокрацию і не сподіє ся від неї нічого. Книжки, що у нас такі дорогі, купують у нас майже лише такі, котрі на се не мають грошей. Треба бажати, щоби ті відносини змінили ся,

*) Пивовар Якобсен подарував місту Копенгазі ціну галєрию різб т. зв. гліпнотєку.

бо в противнім разі піметить ся такий брак народного почутя висших станів. Щ-ораз більше чуємо, що люди без науки виростають нам понад голови. Все то смутне, а найсмутнішим є, що Данія не показує що найменше на євїтових ринках щасливо розвинених здібностей і талантів, котрими без тих нещасливих відносин у вітчизні могла би в новіших часах безперечно повелічати ся.

Щоби збільшити нашу відвагу, мусимо перед очима мати все те, що зможе зміцнити нашу віру у власні сили. Наше різьництво і молочарство зискує що-раз більше євїдоцтво взірцевого. В науці і штуці займаємо безперечно вглядно високе становище. А коли хочемо становище даньської і норвежської літератури супротив заграниці справедливо порівнати, то мусимо замітити:

Найбільше знаний писатель, якого Данія в половині столітя видала, Серен Кієркегард, лишив ся задля відособнюючої сили мови і тяжкого змісту єго творів майже зовсім незнаним Європі і то в часі, в котрім був би міг працювати і мабуть виробити собі вплив. Коли імя Г. Ц. Андерсена стало голосним в цілій Європі, сягало імя Кієркегарда лише до Шонен. Г. Ц. Андерсен був через довгий час нашим єдиним європейским іменем і справедливо не могла Данія зрости в опінії, коли суджено, що властитель того імени є нашим найбільшим генієм.

Норвежцям пощастило ся вже більше, бо Ібсен, котрий без Кієркегарда яко услівя не міг поветати і котрий помімо євого поетично-

пер і інші сторонництва, все те дуже гарно, коли чоловік так свій нарід хвалить, але незасліплена, реальна обсервація показує далеко щось інше, а іменно то, що більша частина наших селян ще не має й елементарних понять про суспільний лад.

Так і тепер, коли треба в обороні перед ворогами накинутись на них з опозиційним костуром, то ніхто не хоче пошукати бодай половини вини у себе, тільки всю бачить у противників. Коли Романчук упав против Каратницького, то вже з того виходить, що „Русини як самостійний політичний чинник перестали входити в рахунок“, але коли против могучого мільонера-князя в Перемишлі вийде послом руский хлоп, то там уже не приписує ся того організації, праці, тільки якимсь близше неозначеним непорозумінням поміж Баденім а Сапігою. Се виправді вигідно уживати в борбі таких викрутів, але не всякий нарід повірить, щоби Баденію був милійший хлоп, як князь Сапіга. (В останнім числі Дѣла ч. 209. вже читаємо потверджене нашої думки. Сказано там про вибори в Перемишлі: „Побіду селянина над „червоним князем“ можуть приписати собі селяни самі, своїй знаменитій організації“).

Значить, лихий для опозиції результат виборів треба приписати не „політиці пониження і бляги“, бо вкінці ті самі, що то пишуть, кажуть на іншому місці, що і Барвіньському мимо его політики вибори не дописали; але то треба приписати — як справедливо каже *Нар. Часопись* (дарма, що она урядова, але правду пише!) — в значній мірі нашій слабій силі. Нам треба ще багато попрацювати, щоби у себе не бачити вини, тільки у других. Той сам Бадені, що так дуже „завзяв ся“ на Романчука і інших, „позваляє“ ні з того ні з сего вибрати 12 мазурекх послів, хоч против тих послів повстають всі верховоди польські! А то що за знак? Попросту

Мазури перемогли, а Русини не потраплять!

А відтак ще велике питане, чи нам так дуже жалувати за числом послів, не зважаючи на їх якість. Не знаємо, з якої причини уважав дехто Антоневича і ему подібних рускими послами, коли у них рускості не було ані дрібки! Не находимо доброї відповіді на се, що нам за хосен принесли всі ті московільські послы, що доповняли число 16. Не розуміємо, чому лише задля теперішнього о 2 меншого числа послів ми забуваємо нараз, яку ми велику шкоду мали з того, що між бувшими 16 послами третя частина московільська була тягарем, спинаючим всяку роботу. І то нам дивно, чому факт такий важний, що вже послів-москвофілів нема, лише польська праса зрозуміла, а Дѣло так собі тільки згадало о тім, як би з того не було ніякого хісна, як би се був факт дрібний. Все те треба пам'ятати, коли порівнує ся теперішність з минулостію.

Ми зовсім не станемо боронити всіх тих, що спинали вибір дійсно руских кандидатів, але ми у виборі тих 14-ох не бачимо ніякого лиха, так як добачують его опозиціоністи, лише задля того, що ще й інших не вибрано. На кождий випадок нема рації казати наперед, що ті 14 послів будуть зле заступати руский нарід і що діяльність їх буде безхосенна. Вибір тих послів — се перший крок до переведення тої засади, що в соїмі не сміє засідати жаден москвофіл. Зірване з давньої традицією мусіло ся окупити жертвами, тим більше, коли між тими жертвами були люди, котрі тої засади не uznawali або її затемнювали на шкоду ясного поступовання в народних справах. Ми певні, що теперішні послы рускі, хоч їх о два менше, зможуть скорше і успішніше обстати за рускою справою, ніж давнійше розбитий і безуспішно оброчами збиваний руский клуб. Ми певні, що саме тепер, коли вже в соїмі не буде спору о саму народну основу, о

рацію розвою народу руского, руский клуб вийде в рахунок як чинник політичний. Нема найменшої причини тужити за старою ерою, котра іменно в союзі з москвофілами була ерою понижування народних ідеалів, ерою бляги Антоневичів та Кулачковских, ерою, підчас котрої москвофіли, хоч ніби мали спільний клуб з народовцями, а поза плечима їх дбали тому шість літ, аби вийшли тільки їх послы. Нехай до жалю наших народовців-опозиціоністів не домішує ся жалю московільський по страті своїх послів; на те у них свої очі, щоби бачити ними, що на знищенню москвофілства ми нічого не стратимо, тільки зискаємо дуже багато; а для всіх Русинів нехай сей новий зворот політичний буде початком роботи з низу, по громадах, щоби по шістьох літах знов не прийшло ся нам каяти ся безуспішно. Проекти такі, як агітація за розв'язанем соїму, звернуть тільки увагу в безхосенний бік, коли тимчасом всю увагу суспільності, всю енергію її, яка є, треба доконьче повертати на роботу по громадах.

Всі то бачимо і відчуваємо на різних інших полях крім політичного, як малий ще наш розвій, як мало робітників народних, як мало свідомості інтелігенції, а ще менше свідомого люду. При сих виборах мали ми новий доказ того. Так замість зразу підкопувати в очах суспільності повагу вибраних руских послів, замість вичисляти чужі провини, з чого наші противники в кулак сміють ся, замість передумувати над способом, як завернути то, що вже стало ся, ми раді би бачити всюди ту труднішу, хоч і не так крикливу загальну роботу по селах та містах. Коли Молодочехів вибрано, Старочехи з повагою уступили ся і дали поле до ділання Молодочехам, хоч самі зі своїх гадок не зрезигнували. Коли-ж у нас вибрано послів не з такою за красою, як була до тепер, то перепавші і невдоволені не мають нічого лучшого до роботи, як ки-

го багатства не може рівняти ся з Кіеркегардом що-до філософської глибини в творах, писав у формі для всіх зрозумілій. Іншою нещасливою для Данії обставиною є те, що єї найгарніші, найартистичніші твори належать до ліричної поезії, котрої не можна перекласти на іншу мову, і котрі для того не можуть у чужих знайти належного оцінення. Очевидно ясна річ, що коли-б они були такими оригінальними як ліричні твори Генріха Гайнога, то виломали би ся напевно в язових пут. Але проте-ж яким великим артистом є такий Вінтер! Який бездоганний! яке жерело краси тріскає в его жилах! справді, ми не потребуємо червоніти ся, що Арне Гарборг є за границею сто рази більше знамим як він.

Таланту не бракло ані давнійше ані сьогодні нашим лірикам. Поезії Драхмана заслуговують справді на те, щоби так само були знані, як проза не одного Норвежця. Однак в перекладах мусить гинути їх язовка і ритмічна краса, мусить гинути їх настроєве багатство. Світова слава напевно не є ніяк припадком, але рівно-ж не є справедливою міркою. Прозові оповідання Бернзона суть в цілій Європі знані. А хто знає Гольдшмідта? А прецінь в его творах єсть така знаменита штука, така гарна і тривка, що ліпшої доси нігде не написано.

Коли, мої панове, зіставите на кушнику палеру в колюмвах норвежскі і даньскі імена, а ту колюмну поділите на рубрики: лірика, по-

вість, драма, комедія, історіографія, критика штуки, критика літератури, журналістика — то пересявідчите ся може, що по мимо безперечної висшости, яку з'єднало собі кілька імен hors ligne на однім одинакім бігуні Норвегії, Данія не займе низшого становища. Данія має пр. в Герупі так знаменитого журналіста, що рівного ему не знайдеш в скандинавских краях; є то майстер штуки стилістичної, котрий виправді не пише популярно, однак его рід творчости не має другого представителя поза границями півночі. Ані Швеція ані Норвегія не має лірика з талантом Драхмана, ані істориків штуки, котрі дорівнювали би Юлієви Лянге і Карольови Мадзен.

На поли драмату, роману і новель маємо цілий ряд субтельних і сильних талантів. Коли они не дорівнюють Норвежцям що-до сміливості і зручності в експлюванню осліплюючих і сензаційних тематів, під взглядом артизму їм що найменше не уступають.

Працюймо отже що сил, щоби наново впровадити імя Данії до чужих пристаней, щоби також в нас зміцнити підприємчивість і особисту ініціативу. Замість розписувати премії на плохість, витаймо радісно літерату і артистичну відвагу, що рветь ся до великих задач. Зруйнуймо оціню, що наша культура є стара, а культура Норвежців молоді. Культура Норвежців не є в савій річці ні пів години молодшою від нашої. Подібно, як ми, одержали також они з рук Гольберга своє

охрещенє культурне, а культуру, що числить лише 170 літ життя, не можна вже назвати старою. Що мали-б ми доперва сказати о грецькій культурі? Між тим треба всі сили напружати, щоби в Європі розширити знанє о тім, що ми вже маємо, і старати ся енергічно, щоби розвинути наше індивідуальне жите.

Не утайв я перед вами нічого, що нас Даньців гнєте і параліжує, а в першій і в останній лінії вказав я на те почутє приналежности до держави, що безнастанно тратить внутрішню силу — на почутє, що живемо в таких відносинах, в котрих змисл права а в ним рівночасно любов до свободи меншають.

Причина, задля котрої я високо ціню і поважаю вільнодумне товариство студентів, є та, що то молоде товариство було в тяжких і пригноблюючих часах енергічним протестом против упадку, огнищем ентузіазму і віри. Вільнодумне товариство вело жите товариске, котрому не бракло духа, але заслужило ся своєю інституцією. Коли хочемо чужоземцям сказати, що в даньскій теперішности є гідним уваги, то передовсім треба назвати три річі яко оригінально народні: народні університети, цінне діло Грундтвіга і Грундтвігіанів, — правничу поміч і робітничі школи, діла вільнодумного товариства студентів. Тут відіграли ми ролю піонерів, тут засвітила мала Данія Європі приміром.

В пригнобленім, непевнім, скептичним століттю, в котрім множество страхуючих ся пе-

дати колоди вибраним послам під ноги і вязати їм зараз зразу руки, щоби не могли взяти ся до ніякої роботи. Таке поступованє хісна не принесе.

Наша рада: з оцінкою думок і роботи вибраних послів заждати, їм дороги не загороджувати, в опінії публичній не обезславлювати, тільки старати ся о ту загальну роботу, котрої всі так бажаємо, а до котрої так мало людей бере ся. Роботи нашої не покажемо хоч би і оправданим наріканєм на нещасні обставини, бо тільки одна сила може перемогти другу силу, а неміч сили не переможе.

Не можемо краще сих повиборчих думок закінчити, як прикладом з життя Поляків. Ще в Тіпшні польської Гімназії не отворили, а вже зложено дев'ятьдесять стипендій по 100 зр. для учеників, значить кождий ученик першої класи може дістати стипендію, аби лиш учив ся і був Поляком, а не Німцем. Так піддержувати народну справу — то розуміємо! А пригадаймо собі, як наші москвофіли прийняли руску Гімназію в Коломиї! Радили своїм записувати дітний до польських Гімназій! Ну, се мабуть не єсть робота така, з котрої був би хосен для народу...

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 2. жовтня 1895. р.

Впв. передплатників просимо о надсиланє передплати за четвертий квартал і о вирівнанє залеглостий.

Нові старости в Галичині. Секретарі львівського намісництва: Фр. Селецький, Ром. Шимановський, управителі староств в Рошчях Вол. Ярош, в Ліску Фр. Шаловський і в Чорткові Ант. Вибрановський іменовані повітовими старостами. Секретарями львівського намісництва іменована повітові ком. сарі: Бол. Щербильський в Домбровій, Тад. Божинський в Сяноці, Юл. Цулявф і Снятині, Йос. Бродницький в Збаражж і Житі.

ред сьвітом, множество старого обскурантизму знов явно виступає і голову підносить, освятило вільнодумне товариство студентів імя даньської вітчизни певним блеском, хотий его вік молодий і число членів ще мале.

Північні з'їзди студентів устали. Захитало ся пануюче становище, як займали від давна в інших краях студенти. Студенти чужих народів абдикували чим раз більше, коли наступив новий інтелігентний стан — робітники. Але цвіт даньських студентів не абдикував і не уступав поступаючим робітникам місця. Они зрозуміли, що суть природними приятелями і проводирями того стану. Кождий новий стан потребує провідників і керманів з того стану, котрого місце хоче зайняти. Так у французькій революції проводили міщаньству проводирі з шляхти. Даньські студенти чули ся покликаними, безінтересовно простий люд просвѣчати і боронити перед покривдженем.

Товариство згуртувало ся сьогодні перший раз в новім, більшім і ліпшім притулку. Нехай розвиває ся в ній, як в давнім. Нехай тут побачить сьвітло багато гарних і нових ідей, нехай зродить ся багато позитивних діл для хвали Данії!

Петруський у Львові. Старости Юр. Пивоцкий в Бялій, Пав. Свигальский в Дрогобичі і Лев Курниковський в Величчі одержали титул і характер радників міністерства.

Загальні збори філії „Просвѣти“ в Тернополи відбудуть ся дня 6-го жовтня о год. 2-ій зполудня в сали „Сокола“.

Галицькі вибори з міст і палат торговельних відбули ся дня 1-го жовтня с. р. Результат тих виборів такий: Вибрані з міста Львів Тадей Романович, др. Франц Смоляк, Михайло Михальський і др. Бернард Гольдман; Броди: Октав Сала; Бяла: др. Іван Рознер; Дрогобич: Леонард Висньевський 663 голосами (Дмитро Леськів одержав лише 123 голосів); Коломия: Станіслав Щепановський; Краків: др. Фердинанд Вайгел, др. Генрих Йордан, проф. Іван Роттер; Новий Санч: др. Юліан Дунаевський; Перемишль: др. Александер Дворський; Ряшів: Іван Погоновський; Станіславів: др. Лев Білинський; Самбір: Людвик Слотвинський; Стрий: др. Пилип Фрухтман 453 голосами (о. Алексей Бобикевич одержав 249 голосів); Тернопіль: Шастний Погорецький; Тарнів: Адольф Вайгінгер. — Остаточний результат виборів з міст є такий, що з давних послів вибрано 11 наново, а 8 нових. — Палати торговельні вибрали: Львів: д-ра Зди-слава Мархвицкого; Броди: д-ра Натава Левенштайна; Краків: д-ра Арнольда Раппа-порта.

Виділ Рускої Бесіди у Львові, доповнений виборами з 23. с. м. уконститував ся в сей спосіб: Голова Йосиф Левіцький, совітник виспо-го суду краєвого у Львові, заступник голови і господар о. Александер Темницький, референт справ театральних проф. Володимир Шухевич, касиєр др. Володимир Коцовський, бібліотекар др. Іван Франко, секретар о. Теодосій Лежогуб-ський, член виділу др. Андрій Кос. Заступники членів виділу: Андрій Занько, Алекс. Крохмалюк і Йосиф Дрималик.

Службовий ювілей. Директор домен бук. гр. прав. релігійного фонду Йосиф Вислоцький празнував дня 29. м. м. 40-літний ювілей службовий. П. Вислоцький є родом з Гучка коло Перемишля і ризначав свою кар'єру при фінансовій дирекції. З нагоди того ювілею вручили урядники гарний альбум з фотографій краєвого президента і всіх урядників, а вечером відбув ся банкет. П. Вислоцький належить до дуже улюблених горожан Чернівців і тішать ся загальним поважанем. При сій нагоді ми хотіли б лише замітити, що П. Вислоцький є з роду Русин, бо его батько був гр. кат. Русином професором в Перемишлі, а тепер належить до Поляків-патріотів.

Зміна титулів. Найвищим рішенням з дня 12-го вересня с. р. мають всі концентові урядники, приділені до краєвих правительств, мати титул „правительственного радника, секретаря, концентиста і практиканта“.

Конкурс розписаний на посаду учителя в Конятині, вишницького повіта, з рускою викладавою мовою. Речинець до 15-го жовтня с. р.

З бук. краєвої Ради шкільної. На засіданю дня 25-го вересня с. р. розширено однокласову школу в Лашківці на 2-кл., а однокл. школу в Рогізні на 4-кл. школу. При дівочій школі в Кіцмани іменовано надучителькою Адольфіну Стратийчук, учительками Кліментину Кордашевську і Софію Оробко. Перенесено учителя з Вишнівці і пов. інспектора Іларіона Стратийчука та учителя Тодора Березовського з Бергомету н. С. до Кіцмани. Провізоричного підучителя Дмитра Альботу в Кіцмани стабілізовано, а Артемія Українця з Лужан іменовано провізоричним підучителем в Кіцмани. Признано перший п'ятилітний додаток гімназійному професорови в Сучаві Лазаров Вколь, управителем 4-кл. школи в Манастерісках Макс. Кайндльови і підучительці в Чернівцях Розі Заверквель. Позволено протестантському пасторови з Іцкан А. Ц. Петрови Гodelь уділяти протестантської релігії в народних школах в Сучаві. Вкінці полагоджено дрібніші справи.

Великий процес скінчив ся сими днями в Чернівцях. Обжаловані були громадський писар з

Станівців, Климівців і Гербівців Свораковский і его товариші начальники і радні громадскі оріжні надужитя і обманства. Они мали стягати від мужиків більше податку як потрібно і лишній гріш ховали у власну кишеню. Процес тривав 16 днів, а судії присяжні заперечили всі 35 їм поставлених питань, по чім суд увільнив обжалованих.

Добрий спосіб. У Львові підчас равту на честь писательки Духеньської завели новий спосіб збирання грошей на народні цілі. Всі що брали участь в равті, платили крім вступу ще по 5 кр. „податку народного“ на товариство „Школа людова“.

Нове обильне жерело нафти. Недавно розпочала галицька нафтова спілка вертїти за нафтою в Рошчи рускій. Дня 24. вересня с. р. в глибині 190 метрів наступив такий сильний вибух ропи, що не було способу затамувати її і сотки бочок вибухшої ропи, пішло до сусідньої річки Суківки. По кількогодінній тяжкій роботі, тим більше, що она відбувала ся цілком на потемки, бо вибух наступив вечером і не можна було ужити сьвітла задля небезпечности вибуху газів, удало ся вкінці замкнути закін і справити ропу до збірників. В той спосіб за перших 20 годин зібрано около 800 бочок ропи. Той закін названо „Варият ч. 2“, а то задля подібности з законом „Варият ч. 1“ в Потоці, одним з найобильніших в Галичині. Отворене того закону має велике значінє для цілого горлицького повіта, бо ціни ґрунтів підуть значно в гору і місцеві робітники будуть мати великий заробок.

Про короткозорих. Вже від довшого часу старають ся шкільні власти і лікарі, щоби спинити наклін молодіжи до короткозорности. Багато доброго завели в тій цілі: відповідні лавки, ясні комнати шкільні; а також звертають увагу на спосіб сидженя дітний при читаню і писаню. Але чи можна зовсім виплічити короткозорість? Славні лікарі кажуть просто: годі! окулярами можна трохи зарадити короткозорости, але виплічити зовсім не можна; бодай до тепер не знають способу. Остатніми часами звернула на себе увагу розправа берлінського окуліста др. Е. Шерка, котра може посунє справу лічення, а бодай зарадить дальшій короткозорости наперед. Др. Шерк по довголітнім досвіді поручає для короткозорих два способи. Перший спосіб, то прилад званий по німецьки Schläfenauger. Єсть то гумовий невеличкий бальон зі скляною шийкою. Що вечера перед сном, найлучше уже в ліжку, пацієнт стискає той бальон рукою і прикладає до висок. Прилад сей має такий вплив, як би суха приставлена банька; увільняє очні доли від надмірного напливу крови, що — як здогадують ся — має бути причиною короткозорости. Бальон треба приставляти тільки на п'ять, минут. То „ссанє“ бальона зовсім не болять, а пацієнти уживають сего приладу дуже радо. — Відтак поручає др. Шерк короткозорим школярам яко лїк кокаїну, котру що лиш недавно стали уживати до лічення очей. Кокаїна подібно як атроніна, тільки лагідніше скріплює мускул, котрий форму очної сочни ставить в відповідне віддалене до огляданого образу. Напружене сего мускулу, особливо в початках короткозорости, єсть сполучене з дрожанем; тому вплив кокаїни на сей мускул дуже спасенний.

Людвик Пастер, французький учений, що винайшов спосіб щіплення сьаженини, помер в Парижі. Пастер мав 73 літ. Перед вісьмома днями дістав апоплексичного удару і в наслідок того помер.

Одія з паперу. В берлінськїм товаристві антропологічнім заявив професор Йосет, що одержав пробки одінь паперових: кафтанів, штанів і т. ин. ужеваних японськими войсками в часі осіннього і зимового походу. Пробки переведені в другім ґвардійскім полку уланів показали, що ті одіня непридатні при більшій теплоті, бо по трьх днях розлазять ся цілковито, а також суть за теплі. Робітники в папірнях добре знають, що папір навіть дуже тонкий задржує тепло; они обвивають ноги папером перед обутом лише для того, щоби їм було тепло в зимі. Особливо при гостці єсть папір доброю охороною від зимна. Деякі люди нераз усувають болі тістцеві наліплюючи на болючі місця тонкий,

добре клений папір. Яко охорона против змнних помостів есть папір також дуже добрим і дешевим матеріалом, котрий навіть найбідніший може собі купити.

Одурила. Як з Чорткова доносять, від якогось часу замешкала там незнана доси пані Она вміла своєю красою і своїм благим обходженем приєднати собі симпатію бідних людей, котрі їй вірили, що має багато грошей, котрі поки-що стоять під надзором якоїсь нечистої сили. Але она все говорила, що небагом та нечиста сила щезне, а тоді она за кожного їй позиченого гульдена віддасть тисяч! Бідні селяни вірили в своїй добродушности у все те і позичали їх гроші, надіючись вскорі стати багачами. Коли прийшов день відкопування скарбу т. е. 18. вересня, та незнана жінка щезла, а бідні люди аж тоді побачили, що попали ся в руки шахрайки. Її арештовано в Станіславові і віддано суду.

Телеграми.

Нове міністерство.

Відень, дня 2. жовтня 1895. Wiener Zeitung оголошує цісарське відручне письмо до г-р. Кільмансегга, котрим прийнято димісію цілого міністерства, і до г-р. Баденіого іменує його президентом міністрів. В дальшій ласкавій писемі до Кільмансегга дякує цісар ему за випробоване почуте обов'язку, жертволюбну, несамолюбну і невтомиму працю та надає в знак признання ему великий хрест ордера Леопольда. Відтак оголошено цісарське письмо з признанем для Яворського, надаючи ему ордер залізної корони І-шої класи; письмо до Бем-Баверка, надаючи ему достоїнство тайного радника і застерігаючи дальші его услуги. Прочим управителям міністерств висказав цісар свою подяку і признане.

Іншим письмом передає цісар Баденіому управу міністерства внутрішніх справ, іменує Вельзерсгаймба міністром краю оборони, Гавча міністром просвіти, Біліньского міністром фінансів (заразом буде він управляти агендами мін. Яворського), Ледебур міністром рільництва, Глайсхаха мін. справедливости, Глянц-Айху мін. торговлі. Вкінці слідує письмо, котрим цісар іменує г-р. Кільмансегга намісником Долішньої Австрії.

Відень, 2. жовтня. Обговорюючи переняті урядованія кабінету Баденіого, замічає Fremdenblatt, що Бадені дійствував сильно при утворенню коаліційного кабінету, а тепер перебрав ліквідацію коаліції, обтяжену найтруднішим спадком кабінету Таффого, реформою виборчою. Задачею нового кабінету буде, щирі консервативні елементи парламенту піддержувати і їх притягнути до розв'язання державних задач. Бадені до сего як раз муж. Також між членами кабінету нема ні одного, котрий не був би пересвідчений о кінчености зібрання всіх консервативних елементів коло державних інтересів. — Neues Wiener Tagblatt підносить, що Бадені окружив себе вибраним осторожним штабом і вишнє вражінє его вступленя в урядованє певно не є несимпатичне. Однак надія на ліпші часи зможе аж по оголошенню правительствених заявлень стати тривкою. Програма правительства в головних чертах означена в основних державних законах; коли до сего прийде непоколивим рішенням в поборюванню переворотних змагань, то наступить порядок і пічне ся хосенна робота. — Wiener Tagblatt каже, що ми потребуємо вже раз політики здорового розуму людского, цілком природної політики, а мужем до того є Бадені. — Wiener Extrablatt надіє ся, що новий кабінет зрозуміє політику вільної руки так, що тим улекшить ся здоровий утвір партій і усуне ся хаос між партіями. — Oesterr. Volkszeitung думає, що вільнодумні Німці можуть в покликанню міністерства Баденіого чинити до бачити лише продовженє старої системи в новій формі, супротив чого они стоять не з опущеними руками, але з поважною здержливістю. — Deutsche Zeitung і Ostdeutsche Rundschau заняли вороже становище. — Deutsches Volksblatt заявляє, що парламентарна ситуація

не є для нового кабінету тяжка; з осудом здержує ся аж до оголошенія парламентарних заявлень г-р. Баденіого. — Neues Wiener Journal надіє ся, що доля Австрії не буде лише епізодами злучена з кабінетом Баденіого.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові,
улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішніх з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкідливого впливу під найприступнішими умовами і почесноє можливо найнижчі премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділенє агенції в місцевостях, де нема агентів „Дністра“, приймають ся.

ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА“

при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітла. Рад Шкільних, Впов. сьвященників, катихитів, учителів і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити в канцелярії товариства при улиці Вірменській ч. 2 по слідуєчій ціні:

Роскази про сили природи 20 кр. Оповідання о житті сьв. Бориса і Гліба 20 кр. Повістки для дітей 27 кр. Сестра 15 кр. Байки 22 кр. Історія Русів ч. I. 25 кр. Історія Русів ч. II. 28 кр. Лен і коноплі 24 кр. Рогата худоба 45 кр. Про живоплоті і ліси 20 кр. Вєніамин Франклін 16 кр. На до-світках 22 кр. Серед ледового моря 25 кр. Житє сьв. великомученика і лікаря Пантелеймона 20 кр. Дрібна птиця господарська, а великі гроші 20 кр. Відкрите Америки 22 кр. Звірята шкідливі і пожиточні 42 кр. Перекотиполе 18 кр. Кирил і Методий 22 кр. Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр.

влучній оправі:

а) хрест полотняний і золочений хрест з переду 25 кр. б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр. — Молитвенник народний великий по ціні 90 кр., 1-10, 1-30, 1-60 і 1-80 зр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 9 разом за 9 зр.

— 3 пересилкою поштовою 9 зр. 30 кр. —

ВИЙШОВ

МОЛИТВЕННИК

виданий „Просьвітою“

в народній мові, великий, обіймаючий 640 сторін друку, найновіший зі всіх таких Молитвенників.

Молитвенник сей містить в собі: I.) Молитви щоденні ранні і вечірні. II.) З Богослуження церковного, іменно: а) з Вечерні, б) з Повечерниці малої, в) з Повечерниці великої, г) з Утрені, д) Літургія сьв. Іоана Золотоустого, е) Молитви з часі сьв. Літургії. III.) Тайни покаяня і пресьв. Евхаристії. IV.) Молитви для різного віку, стану і в різних потребах. V.) Молитви в часі великого посту. VI.) Молитви на празники а) Господські, б) Богородичні, в) Сьвятих. VII.) Молитви сполучені з відпустами. VIII.) Акафіст до а) Ісуса Христа, б) Пресьв. Богородиці в) сьв. Отця Никлая. IX.) Молебєн до пресьв. Богородиці. X.) Тропарі, кондаки, богородичні і прокимени а) недільні, б) щоденні, в) на празники Господські, Богородичні і Сьвятих, г) на деякі потреби. XI.) Коляди і інші пісні церковні. XII.) Місяцослов цілого року.

Сей молитвенник дістати можна в канцелярії товариства „Просьвіта“ і в книгарні Ставропигійській і перепл. заведено Мих. Спожарского по таких цінах:

- 1) Молитвенник брошурований — зр. 70 кр.
- 2) оправлений на-пів в полотно з одвітними відтисками — „ 90 „
- 3) оправлений ціло в полотно з золоченнями і відтисками 1 „ 10 „
- 4) оправлений як під 3) з додатком золочених берегів 1 „ 30 „
- 5) оправлений на-пів в шкіру з золоченнями і відтисками 1 „ 10 „
- 6) оправлений ціло в шкіру з золоченнями і відтисками 1 „ 60 „
- 7) оправлений як під 6) з додатком золотих берегів 1 „ 80 „

Замовляючи поодинокі Молитвенники звольте прислати на оплату пошти 20 кр.

Альбум заслужених Русинів.

Ціна 70 кр.

В Дрібній бібліотеці, видаваній у Львові Костем Пацьковским, вийшли доси сі книжочки (разом чисел 13):

Байки Евгена Гребінки (10 кр.)

Маярі, оповіданє Всеволода Гаршина (10 кр.)

Проїсок, поезії Павла Граба (20 кр.)

З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)

Що то є господарність — Герінга (переклад В. Герасимовича) 20 кр.

Поезії Осипа Маковєя (20 кр.)

Оферма, оповіданє его-ж (10 кр.)

Твори Івана Сурика, переклад з російського (10 кр.)

Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)

Писаня Василя Кулика (10 кр.)

Чернеча республіка на Афоні — Василя Щурата (10 кр.)

Нарід в неволі (то що було друковане і в Неділі) — 10 кр.

Микола Палкин Льва Толстого, оповіданє 10 кр.)

14-15-літний хлопець з відною наукою, знайде в друкарні Германна Чоппа в Чернівцях, за няте за цілковите удержанє.

З друкарні Г. Чоппа.

Видає і за редакцію відповідає Осип Маковей.

